
Premi Jordi Gol i Gurina 2017

Josep Antoni Bombí

Catedràtic i metge consultor sènior d'Anatomia Patològica. Hospital Clínic. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona.

Introducció

El 23 de maig d'aquest any l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears (ACMSCB) em va concedir el Premi Jordi Gol i Gurina 2017. Va ser un acte emotiu presidit per Antoni Comín, conseller de Salut, i pel president de l'ACMSCB, el professor Àlvar Net, juntament amb representants de l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona. Quan fa uns mesos el doctor Net m'ho va comunicar em va fer molta il·lusió, ja que per la meua trajectòria anterior conec molt bé el prestigi que té el premi dins de la nostra societat catalana.

Com és tradicional en l'acte, la meua presentació la va fer el president, que va fer un resum del meu currículum professional, al qual va afegir unes afectuoses paraules sobre el meu caràcter i personalitat, que li agraeixo molt, però sobretot van ser fruit de l'amistat i convivència de més de deu anys.

Al cap de pocs dies vaig rebre d'aquesta prestigiosa revista la petició de publicar el meu discurs d'agraïment lligat al resum de la meua activitat professional.

Un recorregut per l'àmbit professional

Començo doncs amb l'exposició de forma breu de la meua trajectòria.

L'any 1965, en acabar el COU i decidir fer medicina, vaig parlar amb la doctora Josefina Latorre (tia meua metgessa), sobre què podia fer aquell estiu. Ella treballava a l'Hospital d'Infecciosos amb el professor Julio Sánchez-Lucas, que era catedràtic d'Histologia i Anatomia Patològica, i en comentar-li li va dir que l'anés a veure. Vaig entrar per primera vegada a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona el juliol de 1965. D'aquesta manera vaig començar a ser intern de la seva càtedra abans de començar la carrera. I m'hi he quedat tota la meua vida! L'any 1968 vaig passar a alumne per oposició d'anatomia

patològica. D'aquesta època en tinc uns records molt entrançables. Els alumnes interns treballàvem molt fent autòpsies i també preparacions histològiques, ajudant les poques infermeres que hi havia i sovint substituint-les en èpoques de vacances o malalties. Recordo molt especialment el carisma i la gran capacitat docent del professor Sánchez-Lucas, d'una personalitat aclaparadora i que defensava aferrissadament els seus alumnes interns enfront de les disputes amb altres càtedres de l'hospital. També l'extraordinària capacitat docent i intel·ligència del professor August Moragas, que va marxar de cap de servei i catedràtic a l'Hospital Vall d'Hebron i a la Universitat Autònoma de Barcelona, i molt particularment el professor Antonio Palacín, bon amic i persona de coneixements científics i tècnics extraordinaris, amb qui he conviscut professionalment durant més de quaranta anys. L'any 1969 el doctor Sánchez-Lucas va tenir una mort sobtada i al cap de poc temps va venir per trasllat el professor Dídac Ribas i Mujal, gran científic, amb un gran nivell intel·lectual i amb una gran humanitat, al qual he d'agrair la meua vocació cap a l'anatomia patològica i cap a la recerca. En acabar la llicenciatura l'any 1971 vaig marxar a la Rühr Universität de Bochum (Alemanya) per aprendre microscòpia electrònica i vaig començar la tesi doctoral. El 1972 vaig tornar a l'Hospital Clínic, als principis de la seva reorganització assistencial, i després d'un any de resident vaig passar a metge adjunt del Servei d'Anatomia Patològica. El 1973 vaig obtenir el títol d'especialista en anatomia patològica. Aquest mateix any vaig presentar a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona la tesi doctoral "Estudio ultraestructural de la citodiferenciación del miocardio de embrión de pollo *in vivo* e *in vitro*" sota la direcció del professor Ribas i Mujal, amb la qualificació d'excel·lent *cum laude*. Professionalment m'he dedicat especialment a la patologia gastrointestinal i pancreàtica i a la patologia ultraestructural. Des del punt de vista assistencial he ocupat les categories de cap de secció *ad personam*, de consultor i de consultor sènior.

Des del punt de vista acadèmic docent, després de professor ajudant i associat, el 1977 vaig guanyar les oposicions a professor adjunt d'anatomia patològica, passant a professor titular en canviar la denominació, i el 2001 vaig guanyar la plaça de catedràtic. Tot l'any 1978 vaig anar contractat com a professor adjunt a la Universitat de

Correspondència: Dr. Josep Antoni Bombí
Hospital Clínic. Facultat de Medicina
Universitat de Barcelona
C/ Casanova, 143
08036 Barcelona
Tels. 932 275 554 / 696 767 835
Adreces electròniques: jabombi@clinic.cat / bombi@ub.edu

Sherbrooke, al Canadà, i posteriorment he fet diverses estades a la Universitat de Ginebra i a l'Hospital Cantonal, per fer microscòpia electrònica dermatològica, i més tard a l'Hospital Memorial de Nova York, per fer microscòpia electrònica neoplàstica. Igualment vaig fer una estada a l'Hospital de La Salpêtrière a París per estudiar la patologia del trasplantament cardíac.

Diplomat en gestió hospitalària per la Universitat de Barcelona (UB), he desenvolupat molts càrrecs de gestió acadèmica com a degà de la Facultat de Medicina de la UB (1995-2001) havent-ne estat abans secretari de departament, secretari de facultat i vicedegà; actualment soc director de departament des de 2008. La Conferència Nacional de Degans de Facultats de Medicina d'Espanya em va elegir president de 2000 a 2002. També he participat en la gestió en diverses institucions com a vicepresident (1999-2002) i president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears (2002-2011) i president del Consell Rector i del Comitè Executiu del Consorci Bio-Pol de l'Hospitalet de Llobregat (2011-2013). He col·laborat en diverses comissions i comitès i he estat president del Consell Català d'Especialitats en Ciències de la Salut (2005-2009), de la Comissió de Ciències Bàsiques i Laboratoris Clínics del Consell Català d'Especialitats en Ciències de la Salut (2003-2009), vicepresident de la Comissió Nacional d'Anatomia Patològica del Consejo Nacional de Especialidades (2006-2014) i coordinador del Club de Patologia Digestiva de la Sociedad Española de Anatomía Patológica (2006-2013), entre d'altres.

També he estat president del III Intercontinental Congress of Pathology, de l'European Society of Pathology (Barcelona, 2008) i Assistant Chairman del Comité Organizador del 17th European Congress of Pathology (Barcelona, 1999) i de l'Ultrapath XII Conference on Diagnostic EM, with related surgical, clinical, and molecular pathology (Barcelona, 2004). Soc membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya des de 2005 i actualment en soc el president. Tinc reconeguts 7 trams oficials de recerca, 9 de docència i 4 de gestió, i formo part del Grup d'Innovació Docent Consolidat (2006GIDC-UB/39) i del Grup de Recerca Consolidat (2005SGR00870) de l'IDIBAPS. Tinc 15 projectes de recerca nacionals com a investigador principal i associat i 8 projectes de docència de la UB. He publicat més de 200 articles en revistes nacionals i estrangeres, entre les més prestigioses de l'especialitat, dos llibres i 23 capítols de llibres. He presentat més de 200 comunicacions a congressos nacionals i internacionals, i he fet més de 90 conferències de la meua especialitat i de docència i gestió universitàries.

Vocació de servei i metge de persones

En el discurs, com és preceptiu, en primer lloc i en nom de tots els guardonats, persones i institucions, vaig donar

FIGURA 1. El Dr. Josep Antoni Bombí el dia de l'entrega del Premi Jordi Gol i Gurina 2017

les gràcies pel reconeixement que ens havien fet en atorgar-nos els premis i les beques. I a més vaig afegir que ens havia honorat i fet molta il·lusió la seva consideració. Moltes gràcies als que ens van proposar i també als consells o comitès que ho van decidir en un exercici de gran responsabilitat, ja que tots els premis donats són molt importants, molts d'ells lligats a grans personalitats de la història de la medicina catalana i d'altres representen el reconeixement dels propis professionals o especialistes.

Després vaig exposar dues raons sobre el meu agraïment pel premi. I per això em vaig referir a les dues característiques més reconegudes del doctor Jordi Gol: vocació de servei i metge de persones.

Al doctor Jordi Gol jo no recordo haver-lo tractat personalment, però sempre n'he sentit a parlar com a exemple de dedicació i d'estímul per millorar la nostra assistència, amb una gran vocació de servei i amb participació en moltíssimes activitats i grups de treball de millora de l'assistència sanitària. Molt implicat en temes de política sanitària, s'ha convertit en un dels referents per a l'assistència sanitària pública del nostre país, especialment en el camp de la medicina primària. Sobretot va ser un metge que pensava i parlava amb els malats però, a més, buscava millorar la seva malaltia o la salut des del punt de vista social. Ell deia que es considerava un metge de persones, el que avui entenem com una visió integral de la persona sana o malalta.

Com va dir el doctor Laporte en rebre el mateix guardó, “el doctor Jordi Gol ens va engrescar a tots amb la seva actuació al X Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, el 1976 a Perpinyà, per la seva intervenció a la ponència sobre la funció social de la medicina i pel seu replantejament de la definició de salut”. De fet, ell va ser el promotor de la definició de la salut que va sortir del congrés i que té en compte la dimensió psicobiosocial de la persona.

Personalment crec que les persones, a més de la seva professió directa, és important que s’involucrin en activitats de servei i jo, bé o malament, ho he fet bastant.

Per això, i aquí està el meu primer agraïment, a l’ACMSCB m’hi sento com a casa meva. Hi he viscut lligat molts anys. En soc soci des de 1968, encara estudiant, i des de 1971 com a metge. Però amb més o menys encert hi he dedicat moltes hores de pensar i de feina: el 1986 com a vocal de l’Associació Catalana d’Anatomia Patològica, el 1988 com a soci fundador de la Societat Catalana d’Educació Mèdica, de 1999 a 2002 com a vicepresident, amb el meu amic i president Joaquim Ramis, i de 2002 a 2011, com sabeu, com a president. Van ser uns anys difícils, com gairebé tots, però en els quals vaig passar-ho molt bé. Vàrem treballar molt dur per posar en marxa aquesta nova seu iniciada pel doctor Ramis, vàrem comprar els locals de Diputació i de Sabadell i vàrem modernitzar la institució amb un canvi d’estatuts per afegir “Salut” al seu nom, i així ampliar el ventall, i vàrem incloure totes les societats a la Junta de Govern. També vàrem encarrilar el futur del *Diccionari enciclopèdic de medicina*, amb la col·laboració de l’Institut d’Estudis Catalans, i vàrem preparar el primer pla estratègic, entre moltes altres coses.

Però, sobretot, recordo el gran nivell i professionalitat de les persones que em van acompanyar i fer confiança, tots els membres de la Junta Permanent i de la Junta de Govern, i dels magnífics professionals dirigits per la gerent i amiga, la senyora Mercè Balcells. A més, des del

punt de vista personal va ser una època molt enriquidora ja que vaig poder gaudir de la seva amistat i em va permetre veure el gran nivell de la qualitat assistencial, docent i de recerca de la major part dels grups i institucions sanitàries i universitàries del nostre país. Com m’heu sentit dir molts de vosaltres, cadascuna d’aquestes activitats (deganat, presidències d’institucions o comissions...) són com un màster. I us puc assegurar que vaig aprendre i gaudir molt i ho continuo fent.

En Jordi Gol deia: “Les malalties mai no van soles a visitar-se, sempre hi van les persones. I les persones, qui les visita?”. Aquest és un important repte avui i sempre en l’assistència, la relació metge-malalt, que a les facultats i centres sanitaris intentem millorar però no ens n’acabem de sortir.

També el meu agraïment perquè és una de les poques vegades que el premi es dona a un metge que no té relació amb el malalt i, per tant, com practiquem la medicina de persones? En ella hi crec absolutament. Us preguntareu: com pot ser que un patòleg us parli i també es consideri un metge de persones? Doncs us puc ben assegurar que encara que habitualment la relació directa la tenim amb els metges que els tracten, que sovint és molt més difícil que tractar amb els pacients, intentem sempre posar-nos al costat del seu patiment en un treball d’equip lògicament al costat del seu metge responsable. Sempre tenim claríssim, i això ho repetim als nostres residents: “No oblideu mai que darrere d’una preparació histològica sempre hi ha una persona”, i qui diu biòpsia pot dir analítica, radiografia, estudi molecular o el que sigui.

Vaig acabar dient: “Per això i per tant, i pensant en els molts companys que fan de metge sense relació directa amb els malalts, però sí molt lligada, accepto satisfet i orgullós aquest premi creat en homenatge a un metge de persones”.

Moltíssimes gràcies.